

ИЗВЕШТАЈ
за антикорупциска проверка на
одредбите од Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во
општинска сопственост

Наслов:

Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78/2015, 106/2015, 153/2015, 190/2016 и 21/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/2019, 275/2019 и 122/2021).

Доставено барање мислење од овластен предлагач/по сопствена иницијатива :

По сопствена иницијатива, врз основ на член 17 став 1 точка 2 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија,, бр.12/2019) и Годишен план за спроведување на антикорупциска проверка на легислативата за 2022 година бр.11-7384/1 од 28.07.2022 година, усвоен на колегиум одржан на ден 14.07.2022 година, се врши антикорупциска проверка Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост, за кој е усвоен овој Извештај на Седница одржана на 03.02.2023 година.

Област: Финансии

Генерална оценка

1.

Осврт на барањето :

Со овој закон се уредуваат правата и должностите на државните органи во однос на набавката, користењето и располагањето со стварите во државна сопственост, што како долгорочни средства ги користат државните

органи за извршување на работите и задачите во земјата и во странство, освен за стварите што ги користат дипломатско-конзуларните претставништва на Република Македонија.

Исто така со овој закон се уредуваат и правата и должностите на правните лица основани од државата во однос на користењето на недвижни и движни ствари, размената на недвижни и движни ствари, продажбата и давањето во закуп на движни ствари во државна сопственост, како и и постапката за давање на користење на стварите во општинска сопственост на државните органи и на правните лица основани од државата како и постапката за продажба и давање под закуп на недвижни и продажбата на движни ствари во општинска сопственост, како и продажба на ствари за кои е издаден лист за предбележување на градба во корист на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

Разгледани / консултирани дополнителни материјали:

- Закон за јавните набавки („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.24/2019 и 87/2021);
- Правилник за начинот на избор на постапките за јавни набавки кои ќе бидат предмет на управна контрола, како и за начинот на вршење на управна контрола („Службен весник на Република Македонија “ бр.64/2019);
- Правилник за содржината на записникот од извршената управна контрола („Службен весник на Република Македонија“бр.64/2019).
- Правилник за начинот, формата и содржината на недвижни ствари – сопственост на Република Македонија, што државните органи престанале да ги користат и евиденција за потребите од користење на недвижни ствари на државните органи (Број на Службен весник 59/2005)
- Одлука за начинот, формата и содржината на внатрешната евиденција на недвижните ствари во државна сопственост што ги користат државните органи (Број на Службен весник: 93/2005)
- Уредба за критериумите, начинот на давање и примање на дарови, пријавување на даровите, начинот на процена на даровите, начинот на доплата на личен дар, како и користењето, чувањето, и евиденцијата на стварите што станале државна сопственост по пат на дар (Број на Службен весник: 180/2015)
- Одлуката за формата и содржината на евидентната книга за недвижните ствари што ги користат државните органи (Број на Службен весник: 15/2016)

Државната Комисија за спречување на корупцијата, врз основа на член 17 точка 2 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/2019), а согласно со

Методологијата за антикорупциска проверка на легислативата, по спроведената антикорупциска проверка на одредбите од споменатиот закон, го донесе следниот:

ЗАКЛУЧОК

Државната комисија за спречување на корупцијата, по извршената анализа Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост, наиде на постоење на регулаторни ризици.

Образложение

Државната комисија за спречување на корупцијата по сопствена иницијатива врз основа на член 17 точка 2 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/2019), спроведе антикорупциска проверка на одредбите од Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост и го утврди следното:

Во дел I. Основни одредби, член 1 став (2) е уредено

„Со овој закон се уредуваат и правата и должностите на правните лица основани од државата во однос на користењето на недвижни и движни ствари, размената на недвижни и движни ствари, продажбата и давањето во закуп на движни ствари во државна сопственост.,,

Со ј членот се уредува предметот на овој закон но истиот е нецелосен бидејќи во делот на продажбата и закупот на стварите во државна сопственост, ги набројува само движните ствари а не се опфатени и недвижните ствари, додека понатаму во законот е уредена и постапката за продажба и давање под закуп на недвижни ствари, со тоа што може да доведе до конфузија при примена на законот.

Со Член 4 од законот е уредено следното:

(1) Постапката за продажба и давање во закуп на недвижни ствари, постапката за продажба и давање во закуп на движни ствари, како и постапката за набавка на недвижни ствари ја спроведува Комисијата.

(2) Во зависност од обемот на недвижните и движни ствари кои се предмет на продажба и закуп може да се формираат повеќе комисији.

(3) Комисијата се формира за период од четири години и е составена од претседател и најмалку двајца членови и нивни заменици, од редот на вработените во државниот орган, односно во правното лице основано од државата.

Од ваквата законска формулација се констатира дека останува неуредено прашањето за тоа кој ја формира комисијата, како и кои услови или критериуми треба да се исполнат за да се биде претседател и член на комисијата, со оглед на тоа дека се работи за сложени и битни постапки кои ова комисија ги води.

Во делот на набавка на недвижни ствари за потребите на државните органи односно во член 16 став (2) каде е цитирано дека Државните органи можат до Владата на Република Македонија да поднесат предлог за набавка на недвижна ствар, само ако Република Македонија не располага со недвижност која би ги задоволрила потребите за кои се предлага набавката.

Нецелосно дефинирани процедури односно недефинирани фази како и рокови во однос на постапката за набавка на недвижна ствар.

Во правилникот за начинот формата и содржината на евиденција на недвижни ствари сопственост на Република Македонија, што државните органи престанале да ги користат и евиденцијата за потребите од користење на недвижни ствари на државните органи, како и со Одлуката за начинот формата и содржината на евидентна книга за недвижните ствари што ги користат државните органи не е уредено кој е надлежен за водење на таквата книга

Може да се констатира дека тргнувајќи од фактот дека регистар за сопственоста со која располага РСМ е неажуриран со оглед на имотноправните проблеми кои се однесуваат на сопственоста, многу е тешко да се утврди дали постои недвижност која ги задоволува потребите на органот а која е во сопственост на РСМ.

Уште повеќе е загрижувачки фактот дека со ваквото законско решение не е уредена постапката за утврдување на посотењето или непостоењето на таквата недвижност и во повеќето од случаите ваквата законска одредба не се почитува во пракса бидејќи сме сведоци на изградба и набавка на нови недвижности додека недвижностите кои се во сопственост на РСМ остануваат некористени и се рапаѓаат.

Во однос на продажба на недвижни ствари со електронско јавно наддавање во Член 24 став (5) со кој се овозможува во објавата за продажба да се пропишат посебни услови кои треба да ги исполнат учесниците на јавното наддавање, а кои услови не се предвидени со членовите 31 и 40 од овој закон. Остава простор за корупција со тоа што можат да се постават било какви посебни услови кои би фаворизирале одреден субјект во постапката.

Давање во закуп недвижни ствари со непосредна спогодба

Член 40 став (4) Кога недвижна ствар се дава во закуп со непосредна спогодба, врз основа на одлука на Владата на Република Македонија, со одлуката, на предлог на одговорното лице на државниот орган се определува закупецот и висината на закупнина.

Може да се констатира дека во однос на определувањето на висината на закупнината законодавецот нема предвидено никакви критериуми како и во однос на давањето на закуп на недвижни ствари не е уредено максималниот временскиот период до кога истите се даваат на закуп.

Како слабост на законот исто така може да се наведе фактот дека се користат термините „не му се потребни,“ или „трајно престанала потребата од користење“, додека овие поими не се дефинирани и не се знае под кои услови и кога треба да се смета дека некоја ствар не му е потребна на органот или престанало потребата од нивно користење.

Недефинирањето на поимите остава простор за различно толкување и злоупотреба на таквите законски одредби.

Со оглед на фактичката состојба која ни се јавува, односно фактот дека има многу недвижности кои се сопственост на РСМ а истите не се користат, сметаме дека треба да се најде начин за да истите се стават во функција, а еден од можностите би било и пренамена на објектите и адаптирање за потребите на државните институции како и на локалната власт.

Заклучоци и препораки

Државната комисија за спречување на корупцијата при спроведената анализа и проверка на горенаведените одредби заклучи дека е потребно да се преземат чекори за надминување на ова констатираните состојби во насока на:

- целта на законот треба да е давањето придонес на зголемувањето на нивото на одговорност на носителите на јавната власт, да се зајакне административниот капацитет при удлучување во процесот на управување со државниот недвижен имот, да се зголеми контролната функција како и да се има контролен надзор над користењето и управувањето со државните објекти.;
- воведување на еден добро осмислен систем за следење на податоците за управувањето со недвижностите во државна сопственост и општинска сопственост се со цел заштита и чување и добро управување со државниот имот и за мониторинг над доброто управување, користење и располагање со имотот кој служи за потребите на државните институции а со тоа и на сите граѓани.
- јасно и прецизно да се дефинират сите фази во постапките како и роковите и органите надлежни за одлучување, се со цел да не се остава простор за конфузија при примена на законот а со тоа и несигурност на лицата кои треба истиот да го спроведуваат во пракса.

Според горенаведеното произлегува дека заради уредување на овие прашања е неопходна измена и дополнување на Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост, при што се препорачува при изготвувањето на таквите измени и дополнувања да бидат вклучени и претставници од надлежните институции.

